

FORBRUKERRÅDET

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler:	Vår dato:	Vår referanse:	Deres dato:	Deres referanse:
Terje Kili	29.09.2010	2010/509	26.04.2010	10/1067-2 ORN

HØRINGSSVAR - MULIG NY MODELL FOR INTERKOMMUNALT SAMARBEID: SAMKOMMUNEMODELLEN

Vi viser til høringsbrev med vedlegg datert 26.04.2010 hvor vi blir invitert til å komme med kommentarer til forslag til ny modell for interkommunalt samarbeid: samkommunemodellen.

Om Forbrukerrådet

Forbrukerrådet har pekt ut offentlige tjenester som et av seks prioriterte politiske områder for perioden 2010-2015. Felles for de prioriterte politiske områdene er at dette er tjenester som blir ansett som viktige for folk og hvor det er behov for et styrket forbruker-/brukerpolitisk fokus.

Utgangspunktet for Forbrukerrådets forbrukerpolitiske perspektiv er fire forutsetninger formulert av den tidligere amerikanske presidenten John F. Kennedy i 1962: rett til informasjon, rett til trygge og sunne produkter/tjenester, rett til å bli hørt og retten til å kunne velge.

Det er videre formulert seks overordnede prinsipper for politikk overfor offentlige tjenester. Disse er:

- Tjenestene skal være effektive
- Tjenestene skal være bruker- og serviceorienterte
- Tjenestene må være trygge og ivareta folks sikkerhet på en god måte
- Det må være åpenhet om kvalitet og ressursbruk i offentlig sektor
- Offentlig tilsyn og kontrollorgan må være brukerorienterte
- Det må eksistere gode systemer for klage- eller misnøyehåndtering

Kommentarer til høringen

Av høringsnotatet følger det at forslaget om å lovfeste samkommunemodellen er særlig utformet med henblikk på "innbyggerrettet tjenesteyting og myndighetsutøvelse". I notat pekes det på at dette er selve kjernen i kommunenes virksomhet (s.31). Samkommunemodellen vil i følge notatet være en løsning som for deltagende kommuner vil kunne ivareta politisk styring og nødvendig samordning og politisk prioritering. Samkommunemodellen er imidlertid i større grad enn vertskommunemodellen, tilpasset samarbeid på et bredere og mer sektorovergripende oppgavefelt, der det i betydelig grad overføres beslutningsmyndighet til samkommunestyret fra den enkelte deltakerkommune.

Det er på det rene at det per dato eksisterer en rekke interkommunale løsninger. Disse er motivert ut fra et ønske om mer effektiv drift og et behov for å skape systemer som er mer robuste både økonomisk og

Forbrukerrådet	Postadresse:	Besøksadresse:	Epost/web:	Telefon:
	Postboks 4595 Nydalen	Rolf Wickstrømsvei 15	epost@forbrukerradet.no	23400500
	0404 Oslo	0486 Oslo	forbrukerportalen.no	Telefax:
			org.nr: 871 033 382	23400501

faglig. De interkommunale løsningene har frem til nå i hovedsak vært knyttet til administrative og tekniske tjenester som lønn, personal, IKT og VAR-tjenester (vann, avløp, renovasjon). Videre har en de senere årene sett en vekst i interkommunal organisering av barnevernstjenesten og PPT-tjenesten. Særlig de siste tjenestene, som klart har karakter av å være innbyggerrettet tjenesteyting og myndighetsutøvelse, har vært begrunnet i behovet for å skape mer robuste fagmiljøer. Det er en erkjennelse at mange kommuner har vært for små til selv kunne bygge opp fagmiljøer med tilstrekkelig fagkompetanse og hvor det samtidig, på grunn av små miljøer, skapes en trygghet for tilstrekkelig profesjonalitet i forholdet mellom ansatt og bruker/mottaker.

I dag er situasjonen at mange kommuner står overfor kompetanseutfordringer på ulike tjenesteområder. Flere kommuner har vanskeligheter med å tiltrekke seg kompetent personell for å løse de oppgaver de er tillagt i lovverket. Dette vil forsterkes når en starter innfasingen av samhandlingsreformen hvor det er lagt til grunn økning i kommunale oppgaver og ansvar. I notatet hevdes det at mange kommuner, gjennom å opprette gode og effektive interkommunale ordninger, vil kunne løse større og mer omfattende oppgaver som krever særlig fagkompetanse (s.8).

Samtidig vises det i notatet til at interkommunalt samarbeid har vært kritisert for både å være lite beslutningseffektivt og for å mangle politisk styring og åpenhet. Det har fra flere hold – også fra kommunene selv - vært etterlyst mer forpliktende samarbeid. Det erkjennes at man gjennom slike systemer ikke alltid skaper organisasjoner hvor innbyggernes behov er det primære. Vi siterer fra notatet (s.33):

Når kommunene overlater beslutningsmyndighet til andre – enten andre kommuner eller interkommunale styringsorganer – vil blant annet ansvars-, styrings- og kontrollinjene bli lengre og mer indirekte, enn det som er tilfelle innenfor den enkelte kommunes organisasjon. Der det overlates beslutningsmyndighet til interkommunale enheter, kommer i tillegg til den enkelte kommune i utgangspunktet kan være i mindretallsposisjon når det gjelder innflytelse over de beslutninger som tas. Dessuten kan interkommunale samarbeidsløsninger innebære at det blir vanskeligere for den enkelte kommune å se de kommunale tjenester til egne innbyggere i sammenheng.

Vi vil også nevne at vi er noe skeptisk til bruken av Innherred samkommune som utgangspunkt for å diskutere eventuelle fordeler og ulemper ved samkommunemodellen. Vi vil her minne om at dette er en kommune hvor en i hovedsak samarbeider om administrative oppgaver samt plansaker. Ved etableringen av Innherred samkommune i 2004 var både helse og rehabilitering og barn og familie lagt til samkommunen. Disse oppgavene ble ført tilbake til primærkommunene i 2006. Det vil si at Innherred samkommune i liten grad driver innbyggerrettet tjenesteyting innenfor kommunenes kjerneområde.

Samlet medfører dette at Forbrukerrådet er skeptisk til forslaget om å lovfeste samkommunemodellen. Etter Forbrukerrådets mening bør en fra sentralt politisk hold i stedet vise en mer aktiv vilje til å se på kommunestrukturen med friske øyne. Behovet for det brede samarbeidet som ligger til grunn for å opprette en samkommune er etter vår mening i realiteten en erkjennelse av at mulig aktuelle samarbeidende kommuner i stedet bør slås sammen. Etablering av samkommune er etablering av et fjerde forvaltningsnivå, en løsning som etter vår mening ikke vil skape tydelighet og klarhet mht til organisering av kommunale tjenester. Vi vil her vise til høringsuttalelsen fra Vest-Telemarkrådet til saken hvor det slås fast at oppretting "av ei mogleg samkommune vil såleis kunne skape forvirring omkring tenestetilbudet og i verste fall redusert kvalitet på dette. Ein samkommune vil også medføre at grunnlaget for primærkommunane vert svekka"

Oppsummering

Forbrukerrådet er skeptisk til forslaget om å lovfeste samkommunemodellen. Etter Forbrukerrådets mening bør en fra sentralt politisk hold i stedet vise en mer aktiv vilje til å se på kommunestrukturen med friske øyne. Modellen kan være Danmark hvor en satte en frist for frivillige løsninger for kommunesammenslåinger, men etter fastsatt dato er villig til å bruke tvang hvor det er nødvendig. Frivilligheten kan motiveres ved hjelp av økonomiske virkemidler.

Med hilsen
for Forbrukerrådet

Terje Kili
Fagpolitisk direktør
Offentlige tjenester